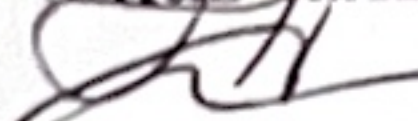

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ №13
М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчально-виробничої роботи

 Надія ГУДИМЕНКО

« 06 » 09 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИЙ СТУПІНЬ

Фаховий молодший бакалавр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

J Транспорт та послуги

(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

J8 Автомобільний транспорт

(код та найменування спеціальності)

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА
ПРОГРАМА**

«Автомобільний транспорт»

Мова навчання

Українська

2025-2026 навчальний рік

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма Автомобільний транспорт для підготовки здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю J8«Автомобільний транспорт» містить обсяг 2кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття фахової передвищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів фахової передвищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти.

Програму розробила:

Білик Лілія Петрівна, спеціаліст II категорії

Робоча програма обговорена і рекомендована до затвердження на засіданні методичної комісії педагогічних працівників суспільно-гуманітарних дисциплін.

Протокол засідання методичної комісії _____

від 05.09 2025р. №1

Голова методичної комісії

(підпис)

Шутка В.І.
(прізвище та ініціали)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Соціологія» є формування в учнів знань про суспільство як системне утворення, вміння розбиратися в сутності його структурних елементів, взаємозв'язку між ними, розуміння ролі людського потенціалу в суспільстві та проблем взаємовідносин людини та соціуму.

Завданням вивчення дисципліни є формування в учнів соціологічного світогляду щодо розкриття соціологічних явищ та процесів, що пронизують соціальні взаємодії людей у різних вимірах суспільного життя та повсякденності; розвивати вміння послуговуватися категоріальним апаратом соціології, її методами дослідження, а також теоретичними та концептуальними напрацюваннями.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми учень повинний досягти таких компетентностей:

2 - Програмні компетентності	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
	ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
	ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
	ЗК5. Здатність проводити усну та письмову ділову комунікацію українською та іноземними мовами
	ЗК6. Здатність ефективно застосовувати інформаційні і комунікаційні технології
	ЗК7. Здатність до пошуку , опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

	ЗК8. Здатність адаптуватись до нових умов і ефективно та діяти в нестандартних ситуаціях
	ЗК10. Здатність до ефективної співпраці в команді для досягнення спільних цілей
Спеціальні компетентності (СК)	СК11. Здатність проводити аналіз витрат праці на виконання запланованих робіт і розробляти заходи для підвищення продуктивності праці
	СК13. Здатність розуміти і враховувати соціальні й екологічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки під час розробки технічних рішень.
	СК14. Здатність розуміти стан та перспективи розвитку сфери автомобільного транспорту.

3 - Програмні результати навчання

РН 1	Знати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
РН 3	Здатність застосовувати базові професійні й наукові знання в галузі соціально-гуманітарних та економічних наук у пізнавальній та професійній діяльності.
РН 4	Користуватися державною та іноземною мовами усно і письмово у професійній діяльності, ефективно використовувати міжособистісну взаємодію, сучасні комунікаційні засоби та професійну термінологію
РН 5	Здатність застосовувати основні теорії, методи та принципи математичних, природничих і технічних наук у сфері професійної діяльності.
РН 7	Здатність працювати самостійно (курсний проект, дипломний проект) або в групі (лабораторні роботи), включаючи навички лідерства при їх виконанні, вміння отримувати результат в рамках обмеженого часу.
РН 9	Здатність обробляти, аналізувати і систематизувати науково-технічну інформацію, пов'язану з новітніми досягненнями обслуговування та ремонту автомобілів.
РН 15	Враховувати соціальні, екологічні аспекти та вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень.
РН 19	Здійснювати ділові комунікації у професійній сфері, уміти вести дискусію, укладати ділову документацію українською та іноземною мовами.

4.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань J Транспорт та послуги	Статус дисципліни
		вибіркова
Модулів – 3	Спеціальність: J8 Автомобільний транспорт	Рік підготовки
Змістових модулів –		1-й
Загальна кількість годин – 60		Семестр
		I-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2 самостійної роботи учня – 2	Освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»	18 год.
		Семінарські
		16 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		26 год.
Форма контролю:		
		Залік- 2год

5.Критерії оцінювання результатів навчання

5.1 Критерії оцінювання рівня володіння учнями теоретичними знаннями навчальної дисципліни

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Якщо відповідь зовсім не стосується заданої теми або відповіді взагалі немає.
	2	Якщо питання не висвітлено правильно, тобто не по суті.
	3	Якщо питання висвітлено фрагментарно із суттєвими помилками.
II. Середній	4	Якщо висвітлена менша частина матеріалу за заданою проблемою.
	5	Якщо більша частина відповіді є правильною або дано половину відповіді на питання.
	6	Якщо не простежується самостійність і системність відповіді і відповідь дана на рівні репродуктивного відтворення на основі підручника чи лекційного матеріалу.
III. Достатній	7	Якщо у відповіді спостерігається не послідовність викладу думки і втрачена системність відповіді із виправленнями та неакуратним виконанням.
	8	Якщо відповідь є по суті правильною, але у тексті зустрічаються помилки, які свідчать про недостатнє володіння матеріалом заданого питання.
	9	Якщо у відповіді зустрічаються незначні помилки, що порушують чіткість відповіді.
IV. Високий	10	При всіх правильних відповідях за самостійний, правильний виклад матеріалу, що відповідає зазначеному питанню та програмним вимогам, за вміння виділити основну думку, аналізувати, узагальнювати факти, робити самостійні, аргументовані висновки, за вміння застосовувати правила, правильне володіння термінологією.
	11	Якщо дана повна відповідь по суті питання, відповідь структурно чітко і логічно побудована, і виразно відтворена.
	12	Якщо дана повна відповідь по суті питання, відповідь структурно чітко і логічно побудована, і виразно відтворена. Крім того висвітлена інформація є такою, що виходить за рамки навчальної програми.

5.2 Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів при виконанні лабораторних робіт

Рівні навчальних досягнень учнів	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий рівень (1 – 3 бали)	Учень демонструє вміння користуватися окремими приладами, може скласти схему досліду лише з допомогою викладача, виконує частину роботи, порушує послідовність виконання роботи, відображену в інструкції, не робить самостійно висновки за отриманими результатами.
Середній рівень (4 – 6 балів)	Учень виконує роботу за зразком (інструкцією) або з допомогою викладача, результат роботи учня дає можливість зробити правильні висновки або їх частину, під час виконання роботи допускає помилки.
Достатній рівень (7 – 9 балів)	Учень самостійно монтує необхідне обладнання, виконує роботу в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності проведення дослідів та вимірювань. У звіті правильно і акуратно виконує записи, таблиці, схеми, графіки, розрахунки, самостійно робить висновок.
Високий рівень (10 – 12 балів)	Учень виконує всі вимоги, передбачені для достатнього рівня, виконує роботу згідно з інструкцією, робить аналіз результатів та формує ґрунтовні висновки. Крім того учень виконує додаткові індивідуальні завдання.

5.3 Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів при виконанні практичних завдань

Рівні навчальних досягнень учнів	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий рівень (1 – 3 бали)	Учень виконує частину роботи та не вміє пояснити їх зміст.
Середній рівень (4 – 6 балів)	Учень виконує роботу за зразком (інструкцією) або з допомогою викладача, результат роботи учня дає можливість зробити правильні висновки або їх частину, під час виконання роботи допускає помилки.
Достатній рівень (7 – 9 балів)	Учень самостійно виконує роботу в повному обсязі. Самостійно робить висновки.
Високий рівень (10 – 12 балів)	Учень виконує всі вимоги, передбачені для достатнього рівня, виконує роботу згідно з інструкцією, робить аналіз результатів та формує ґрунтовні висновки. Крім того учень виконує додаткові індивідуальні завдання.

Шкала оцінювання: 12-бальна, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за 12-бальною шкалою
		для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	
90 – 100	A	зараховано	5 (відмінно)	10 – 12 балів
82-89	B		4 (добре)	7 – 9 балів
74-81	C		3 (задовільно)	4 – 6 балів
64-73	D			
60-63	E			
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання	1 – 3 бали
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

6.Засоби діагностики результатів навчань

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- контрольні роботи;
- учнівські презентації та виступи;
- реферати;
- тестовий контроль;
- презентації результатів виконання семінарських занять.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до соціології. Соціологія як наука.

Тема 2. Історія становлення та розвитку соціології в країнах Західної Європи, США, України.

Тема 3

Суспільство як цілісна система. Соціальна структура та соціальна стратифікація.

Тема 4. Особистість у системі соціальних зв'язків. Психологія особистості.

Тема 5. Соціологія економічного життя, праці та управління.

Тема 6. Соціологія політики і права.

Тема 7. Соціологія освіти, культури та релігії. Етносоціологія.

Тема 8. Соціологія сім'ї та молоді.

Тема 9. Соціологія та психологія конфлікту.

Тема 10. Організація соціологічного дослідження, методи збору та аналізу інформації.

Тема 11. Прогнозування соціальних явищ та процесів.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів та тем	Кількість навчальних годин					
	усього	аудиторні	з них			самостійна робота
			лекції	семінарські заняття	лабораторні заняття	
Змістовий модуль 1. Теоретична соціологія						
Тема 1. Соціологія як наука	3	1	1	-		2
Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах західної Європи, США, України.	5	3	1	2		2
Тема 3. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура.	7	4	2	2		3
Тема 4. Особистість у системі соціальних зв'язків.	6	4	2	2		2
Змістовий модуль 2. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії						
Тема 5. Соціологія економічного життя, праці та управління.	5	3	2	1		2
Тема 6. Соціологія політики і права.	3	1	1	-		2
Тема 7. Соціологія освіти, культури та релігії. Етносоціологія.	6	4	2	2		2
Тема 8. Соціологія сім'ї та молоді.	6	4	2	2		2
Тема 9. Соціологія та психологія конфлікту	7	4	2	2		3
Змістовий модуль 3. Методологія і техніка соціологічних досліджень						
Тема 10. Організація соціологічного дослідження, методи збору та аналізу інформації	7	4	2	2		3
Тема 11. Прогнозування соціальних явищ та процесів	4	1	1	-		3
Комплексна контрольна робота	1	1		1		
Залік	2	2				
Всього (без урахування заліку)	60	34	18	16	-	26

8.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
Змістовий модуль 1. Теоретична соціологія		
Тема 1. Соціологія як наука		1
1.1	Об'єкт, предмет та функції соціології. Поняття соціології.	
1.2	Структура соціології.	
1.3	Місце соціології серед суспільних і гуманітарних наук..	
Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США, України		1
2.1	Передумови виникнення соціології як науки.	
2.2	Етапи становлення соціології.	
Тема 3. Суспільство як соціальна система. Соціальна структура та соціальна стратифікація		2
3.1	Суспільство: поняття, типи та тенденції розвитку. Базисні компоненти соціального життя.	
3.2	Соціальна структура суспільства та її основні компоненти.	
3.3	Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.	
3.4	Соціальна структура українського суспільства та тенденції її розвитку.	
Тема 4. Особистість у системі соціальних зв'язків. Психологія особистості		2
4.1	Поняття особистості в соціології. Типологія особистості.	
4.2	Сутність процесу соціалізації.	
4.3	Соціальний статус та соціальна роль особистості. Рольові конфлікти.	
4.4	Девіантна поведінка особистості, її причини та види.	
Змістовий модуль 2. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії		
Тема 5. Соціологія економічного життя, праці та управління		2
5.1	Соціологія економіки, її суть, зміст і основні завдання.	
5.2	Предмет, категорії та основні аспекти соціології праці.	
5.3	Сутність, механізм і основні функції соціального управління.	
5.4	Застосування менеджерських методів і засобів праці.	
Тема 6. Соціологія політики і права		1
6.1	Суспільство та політика	
6.2	Взаємозв'язки та взаємовплив соціального та політичного в політичному житті суспільства	
6.3	Соціальні характеристики суб'єктів права.	
6.4	Громадська думка, як предмет наукового дослідження.	
Тема 7. Соціологія освіти, культури та релігії. Етносоціологія.		2

7.1	Предмет, об'єкт і функції соціології освіти.	
7.2	Поняття культури в соціології, її соціальні функції.	
7.3	Функції релігії як соціального інституту суспільства.	
7.4	Місце етносоціології в структурі соціологічного знання.	
Тема 8. Соціологія сім'ї та молоді		
8.1	Поняття та предмет соціології сім'ї.	
8.2	Сім'я та шлюб як соціальні інститути: поняття сутність, типологія	2
8.3	Основні тенденції розвитку сучасної сім'ї	
8.4	Проблема гендерної рівності на сучасному етапі	
Тема 9. Соціологія та психологія конфлікту		
9.1	Предмет, категорії та функції соціології конфлікту.	2
9.2	Сутність, причини та класифікація соціальних конфліктів.	
9.3	Психологічні особливості конфлікту.	
Змістовий модуль 3. Методологія і техніка соціологічних досліджень		
Тема 10. Організація соціологічного дослідження, методи збору та аналізу інформації		
10.1	Сутність, структура та типи соціологічних досліджень.	2
10.2	Програми соціологічного дослідження.	
10.3	Методи соціологічного дослідження.	
10.4	Аналіз документів у соціології	
Тема 11. Прогнозування соціальних явищ та процесів		
11.1	Методологічні основи передбачення майбутніх соціальних явищ	1
Разом		18

8.2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	загалом годин	кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретична соціологія			
1.	Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США, України	2	
	Розвиток соціології в Україні		1
	Вплив відомих науковців на становлення соціології як науки		1
2.	Тема 3. Суспільство як соціальна система. Соціальна структура та соціальна стратифікація	2	
	1. Соціальна диференціація та соціальна нерівність		1
	2. Соціальна мобільність та її види. Тенденції розвитку соціальної структури в сучасній Україні.		1
3.	Тема 4. Особистість у системі соціальних зв'язків. Психологія особистості	2	
	Структура особистості як соціологічна проблема. Основні теорії особистості.		1
	Проблеми соціалізації особистості. Психодинамічні теорії особистості.		1
Змістовий модуль 2. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії			
4.	Тема 5. Соціологія економічного життя, праці та управління	1	
	Значення соціології праці у вирішенні соціально-економічних проблем та соціологія вільного часу. Трудовий колектив.		1
5.	Тема 7. Соціологія освіти, культури та релігії. Етносоціологія	2	
	Зміст та роль освіти, культури в житті суспільства.		1
	Взаємозв'язок релігії з іншими формами суспільної свідомості.		1
6.	Тема 8. Соціологія сім'ї та молоді	2	
	Молодь як специфічна соціально-демографічна група населення. Ціннісні орієнтації і потреби сучасної молоді		
	Соціальні функції, типи та фази розвитку сім'ї. Розлучення, їх причини та наслідки		1
7.	Тема 9. Соціологія та психологія конфлікту	2	
	Конфлікти в історії суспільної думки.		1
	Спілкування і конфлікти: тактика безконфліктного спілкування.		1
Змістовий модуль 3. Методологія і техніка соціологічних досліджень			

8.	Тема 10. Організація соціологічного дослідження, методи збору та аналізу інформації	2	
	Методика і техніка соціологічних досліджень.		1
	Соціологічне опитування. Роль опитувань у зборі первинної соціальної інформації.		1
9.	Комплексна контрольна робота	1	
Разом		16	

8.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретична соціологія		
Тема 1. Соціологія як наука		2
1.1	Закони та категорії соціології.	
Тема 2. Історія становлення і розвитку соціологічної думки		2
2.1.	Скласти таблицю-конспект «Соціологічні школи та теорії».	
Тема 3. Суспільство як цілісна система		3
3.1	Соціальна структура суспільства та її компоненти.	
3.2	Особливості і динаміка соціальної структури суспільства в сучасній Україні.	
Тема 4. Особистість у системі соцзв'язків. Психологія особистості		2
4.1	Психосоціальні властивості людини.	
4.2	Психологічна структура особистості.	
Змістовий модуль 2. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії		
Тема 5. Соціологія економічного життя, праці та управління		2
5.1	Історія розвитку економічної соціології.	
5.2	Система соціального управління, його функції і методи.	
Тема 6. Соціологія політики і права		2
6.1	Основні етапи, умови формування і функціонування громадської думки.	
6.2	Електоральна соціологія.	
Тема 7. Соціологія освіти, культури, релігії. Етносоціологія		2
7.1	Різниця між загальнолюдською культурою, суперкультурою, субкультурою, контркультурою.	
7.2	Вплив релігії та освіти на культуру.	
Тема 8. Соціологія сім'ї та молоді		2
8.1	Що являє собою сім'я як мала соціальна група? Наведіть її типові ознаки.	
8.2	Соціально-психологічні чинники становлення сім'ї.	
Тема 9. Соціологія та психологія конфлікту		3
9.1	Конфлікт в історії суспільної думки.	
9.2	Посередництво у вирішенні конфлікту.	
Змістовий модуль 3. Методологія і техніка соціологічних досліджень		
Тема 10. Методика організації соціологічних досліджень		3
10.1	Організація соціологічного дослідження, методи збору та аналізу інформації.	
10.2	У чому полягає соціологічний аналіз предмета дослідження.	
Тема 11. Прогнозування соціальних явищ та процесів		3
11.1	Методи опитування населення	
	Підготовка до ККР та заліку	
Разом		26

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Методи контролю і самоконтролю дають можливість перевірити рівень засвоєння учнями знань, сформованості вмінь і навичок.

Для засвоєння учнями знань та умінь використовуються наступні методи контролю:

- *методи усного контролю включають:* індивідуальне опитування, залік, усний самоконтроль;
- *методи письмового контролю* – це контрольні роботи, тестовий контроль, письмовий самоконтроль, семінарські заняття;

10. Навчально-методичне забезпечення дисципліни

1. Курс лекцій з предмета «Соціологія».
2. Плани практичних та семінарських занять.
3. Комп'ютерні презентації до лекцій з дисципліни.
4. Пакет модульних контрольних робіт з дисципліни.
5. Пакет комплексної контрольної роботи з дисципліни.

11. Рекомендовані джерела інформації

I. Основні джерела:

1. Соціологія: Підручник / За ред. докт. соціол. наук, проф. В.М. Пічі. - 4-те видання, виправлене. - Львів: "Магнолія 2006". 2009. с. 293
2. Герасимчук А. А., Палеха Ю. І, Шиян О. М. Соціологія: Навч. Посібник / Європейський ун-т. — 4.вид., виправ. й доп. — К. : Видавництво Європейського університету, 2004. — 245 с.
3. Городяненко В. Г., Гілюн О. В., Демічева А. В., Легеза С. В., Липовська Н. А. Соціологія: підруч. / В. Г. Городяненко (ред.). — 3-те вид., перероб., доп. — К. : Академія, 2008. — 544 с.
(http://ebk.net.ua/Book/sociology/gorodyanenko_sotsiologiya/zmist.htm)
4. Дворецька Г.В. Соціологія: Навч. посібник / Київський національний економічний ун-т. — 2-ге вид., перероб.і доп. — К. : КНЕУ, 2002. — 472 с.
5. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Міжрегіональна академія управління персоналом. — 2.вид., доп. і випр. — К. : МАУП, 2004. — 464 с
6. Пшеничнюк О. В., Романовська О. В. Соціологія: Посіб. для підготовки до іспитів. — К. : Видавець Паливода А.В., 2002. — 151 с.

II. Додаткові джерела:

1. Андрущенко В. П., Волович В. І., Горлач М. І., Головченко Г.Т., Д'яченко М. В. Соціологія: Підручник для вищої школи / Віктор Петрович Андрущенко (ред.), М. І. Горлач (ред.). — 3.вид., перероб. і доп. — К., 1998. — 622 с.
2. Брегеда А. Ю., Бовтрук А. П., Дворецька Г. В., Сенченко О. А., Рахманов О. А. Соціологія: Навч. метод. посіб. для самос-го вивч. дисципліни / Київ-й націон-й економ-й ун-т. — К., 1999. — 123 с.
3. Соціологія: короткий енциклопедичний словник / В.І. Волович (ред.), В.І. Волович (уклад.). — К. : Укр. Центр духовної культури, 1998. — 728 с.
4. Макеєв С. О., Чорноволенко В. П., Оссовський В. Л., Костенко А. В., Паніна Н. В., Чурилов М. М. Соціологія: навч. посіб. / С.О. Макеєв (ред.). — 4-те вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2008. — 566 с.
5. Піча В. М., Савельєв В. П., Хоронжий А. Г., Савка В. Є., Полторак В.А. Соціологія: підручник / В. М. Піча (ред.). — 4-те вид., випр. — Л. : Магнолія 2006, 2007. — 278 с.
6. Пилипенко В. Є., Балабанова Н. В., Вишняк О. І., Іванкова-Стецюк О. Б., Кулініч І. О. Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посіб. К. : Каравела, 2003.
7. Павліченко П. П., Литвиненко Д. А. Соціологія: Навч. Посіб. К. : Лібра, 2002.
8. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: навч. посібник. — Вид. 2-ге — К. : Атіка, 2007. — 480 с.